

Stolt. Det är med stolthet Lolo Sturén står med ketchupflaskan i handen och med det stora varumärket på husväggen i bakgrunden.

Att starta en ketchupfabrik i Ukraina är en vassinnig idé. Det gör man inte i min ålder. Det måste man ha en son som gör!
Det blev svaret från Lolo Sturén på en fråga om hur man kan våga göra en sådan satsning. Svaret ges i samband med en visning för alla gotlänningarna som kommit på besök med direktcharter från Visby.

Men så mycket till visning av ketchupfabriken blir det inte. Påskhelgen är en stor helg också i Ukraina och en av de få helger som arbetet ligger nere. Stående utanför fabriken får vi dock hela bakgrunden till hur det började och hur det är i dag.

Så här började det enligt Lolo Sturén. Sonen Carl satt i bastun med morbror Johan och pratade. Carl visste inte vad han skulle göra efter lumpen. Han skulle under andra halvan av maj 1995 mucka från KI i Stockholm.

Antingen skulle Carl studera i USA eller så skulle han välja äventyret i Ukraina. Carl, som är en duktig ryttare, tillfrågades om han ville förlänga värnplikten tre veckor för att vara med som ryttare vid två stora evenemang.

Han valde äventyret

Han sade ja. Det andra evenemanget var eskort av kungen och drottningen till Skansen på nationaldagen 6 juni. Carl hade valt äventyret. Dagen därpå, den 7 juni,

Del 4 om resan

Satsar på Ketchup i Ukraina

Lolo Sturén, en gång konservfabrikör vid Klintebys på Gotland, fick sen en kväll 1995 ett telefonsamtal från Ukraina. Det var sonen Carl som gratulerade på födelsedagen och som present kunde berätta att kontrakt var skrivet för en fabrik att tillverka ketchup i. Detta ledde i sin tur att både Lolo, Christina samt sonen Carl och dennes morbror Johan numera bor i Kachovka, inte långt från Gammalsvenskby i Ukraina. I vår reportageserie om den första direktcharterresan med flyg från Gotland till Ukraina, berättar GA:s utsände Kjell Guy i dag om besöket på ketchupfabriken Chumak i Kachovka. De tre tidigare delarna publicerades 21, 27 och 28 april.

satt han på planet till Kiev, huvudstad i Ukraina.

Där for han runt och letade efter en lämplig fabrikslokal för att starta ett ketchupföretag. Till slut fann han lokalerna i Kachovka, sex mil från Gammalsvenskby i södra Ukraina.

Han lärde sig snabbt hur byråkratin fungerade. Men när det var dags för att skriva kontrakt så fick han besked om att det inte kunde ske den dagen.

Men han ville av ett speciellt skäl se till att det blev klart då. Det var pappas födelsedag och kontraktet skulle bli spresenten till pappa Lolo. Carl Sturén lyckades också. Året därpå i juni kom så pappa Lolo dit. Detet gjorde även morbror Johan och sedan också mamma Christina.

Nu är det Carl Sturén och hans morbror Johan Boden som driver fabriken. Men de har stor hjälp av Lolo Sturén och hans kunskaper från Klintebystiden.

Man började med att köpa fröer för gurka o tomat. Man sådde och planterade, hyrde mark och köpte jordbruksmaskiner.

Mångmiljonföretag

Sedan starten för drygt fem år sedan har mycket hänt. Det är nu ett storföretag man har skapat. Inräknat alla som direkt eller indirekt är i arbete under skördesåsongen rör det sig om 12 000-15 000 sysselsatta!

Ketchup är bara en del av produkterna och inte den

som är lönsammast. Men den är viktig i marknadsföringen. Namnet Chumak är varumärket och det har sin egen historia.

Lolo Sturén berättar att det en gång fanns kosacker som i Asovka sjön öster om Svarta havet hämtade salt. Sjön är stor men långgrund och där blir det saltavlagringar.

Kosackerna kallades för chumaker. De lastade saltet på kärror dragna av oxar och begav sig långt upp i Ryssland för att sälja saltet. För att hitta navigerade de efter stjärnorna. Så på ketchupflaskorna finns en avbildning av några chumaker med sin oxkärra.

Men annars är det solrosolja man tjänar mest pengar på i det mångmiljonföretag som vuxit fram. Omsättningen ligger på cirka 300 miljoner kronor om året. Solrosoljan svarar för 50 procent.

Gurkor till MacDonalds

Nu finns fyra anläggningar för att ta fram drygt 40 olika produkter. Förutom ketchup och solrosolja är det olika grönsakskonserver, dressingar och majonäs. Fabriker och huvudkontor finns i Kachovka. Sedan har man också en fabrik i Skalovsk vid Svarta havet, tio mil därifrån.

Bland produkterna finns inlagda gurkor enligt mormors recept och bland kunderna för gurkan finns MacDonalds.

- De är oerhört petiga med kvalitén på MacDonalds. Det är ingen vidare bra affär för oss. Men den är bra för kvalitetstänkandet, säger Lolo Sturén.

I 200 anställda finns vid fabriken, varav 1 000 i Kachovka och 200 vid Svarta havet. Utifrån ukrainska förhållanden är lönen bra. Medellönen efter skatt är lika hög som ukrainarnas medellön före skatt. Lägg därtill att de anställda i sina förmåner hos Chumak får gratis lunch varje dag.

Produktionen är intensiv. De anställda får jobba i 3-4 skift. Tillverkningen är i gång sju dagar i veckan dygnet om. Det blir mycket ketchup. Men än mer solrosolja som tas fram i en ombyggd cementfabrik!

Halv miljon hektar

- Det är cirka en halv miljon hektar där det odlas solrosfrön, som vi köper in. Vi planerar nu också för en rejäl utökning av oljetillverkningen, säger Lolo Sturén.

För närvarande går det ganska bra för Ukraina. Förra året hade man den högsta BNP-tillväxten i det forna Sovjetunionen. Det som oroar Lolo Sturén är det politiska klimatet just nu.

Mordet på en regeringskritisk journalist har tvingat vice premiärministern att avgå. En förtroendeomröstning skall hållas om regeringen skall få sitta kvar eller inte. orsaken är den kris som uppstått efter mordet, som bland annat lett till stora demonstrationer i huvudstaden Kiev.

Men flyter allting på som hittills så ser familjen Sturén enorma utvecklingsmöjligheter för företaget. I Ukraina bor 52 miljoner invånare. Alla potentiella konsumenter av ketchup, grönsaker och solrosolja. Lägg därtill export av ketchupen, som redan är i gång till Tyskland, Kanada, norra USA och Israel.

Kjell Guy

Stängt. Med anledning av att Påskhelgen även i Ukraina är en stor helg, så var tyvärr ketchupfabriken stängd vid vårt besök. På plats utanför fabriken fick vi dock en omfattande information av Lolo Sturén.